

Այնուհետև մնում է ինձ խորին շնորհակալութիւնս յայնչեւ այն արեւմտեան և արաբական, որոնք միշտ համարել են «Մանկավարժական Թերթին»։ Հասնում է, որ մի քանի համալսարաններ արգելք եղան ինձ շարունակելու մշակութիւնս ուսումնարանական հոգի վրա, բայց և այնպէս չեմ մնում առանց յայտնի, որ մի որ դարձեալ աշխատելու եմ գցել իմ լուծած ազգային գանձարանը։

Բակոբ Տէր-Յովհաննիսեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Русск. Курьеръ» լրագրում կարգում ենք նետեալ նշանակել Ս. Պետերբուրգից։ Ասում են որ կոմս Լորէս-Մէլլերով նախագայտւած էր նախագահութիւն Թագաւորին չի գնալ մարտի 1-ին զինախաղ, ի նկատի առնելով վտանգի մասին տարածված լուրերը։

«St. Petersburg. Herald» լրագրում կարգում ենք որ Թագաւոր կայսր Ալեքսանդր Ալեքսանդրովի մարտի 3-ին պալատի մէջ ընդունելութեան ժամանակ ասեց։ «Ես ընդունում եմ զայն հաստատ վճարելով աշխատել նետել իմ Հորը և աւարտել այն գործը, որ Նա է սկսել։ Եթէ Աստուծո՛ւ հրամանով ինձ էլ նշանակվել նայն փնակը, ինչպէս Նրան, այն ժամանակ կա յայտնում զուգը նոյնքան հաւատարմ կը լինէր զէպի իմ Որդին, որքան հաւատարմ էիք զէպի իմ Հայրս։»

Հանգուցեալ Թագաւորի Թագման հանդիման, ինչպէս հաղորդում են Ս. Պետերբուրգի լրագրները, զայս ևս Գերմանիայի Թագաւորանոցը, Ռոցաբուրգի իշխան Ալեքսանդր Լ. Ուէլսի իշխանը և Եվրոպի Թագաւորանոցը։

«НОВОЕ ВРЕМЯ» լրագիրը հաղորդում է որ մարտի 3-ին անշարժ անկէնց կացին Ս. Պետերբուրգի համալսարանի պատերի վրա տպւած պրակտիկայ, որի մէջ յայտարարում էր Թագաւորի մահման մասին և սպառնալիքներ էին յայտնում այժման կայսրին։ Ուսանողները վրդովմած այդ յանգամանակին, զիջեցին պատից այդ պրակտիկայի և կտր կտր արին այդ թուղթը։

Մարտի 1-ի եղեւնադարձութեան ժամանակ վերադարձ են եկել 18 անձինք, որոնցից երկուսը արդէն մեռել են. արանք են՝ մի կապուկ և մի անշարժ անձնաւորութիւն։ Վերադարձների թւում կայ մի կին, մի երեխայ և մի ֆրանսիացի երաժշտութեան վարժապետ, որոնք փազոցում անցնում էին Գնդապետ Գլորիցկիի նոյնպէս վերադարձ է։ Մի ոտակն կորցրել է աչքը և ծանր կերպով վերադարձ է։ Ուլար

տոր ալիքների մէջ։ Պատանին, չը դուրս գալով իր գարանից, շարունակում էր նետել նրանց։

Այդ միջոցին մատուռի մօտ արդէն սկսւում էին մրցութիւնները։ Բազմութիւնը հաւաքվել էր մի հարթ տափարակի վրա։ Դուրս էին բերել մեծ պարանի և Արշիլ Թաւաղի որդու խոյրը։

—Յետ քաշվեցէք, յետ քաշվեցէք, ձայն էին տալիս բազմութեանը։

Բազմութիւնը յետ քաշվեցաւ և հարթ տափարակի վրա բազմեցաւ։ Դադարակն նման մի սեղ։ Նրա միջնամայրում կանգնեցել էին երկու խոյրը միմեանցից փաթը ինչ նուա։ Այնուհետև ներք չըջողատել էին նրանց։ Բազմութիւնը նե. ուսից նայում էր։ Խոյրի տաքերը զեռ կապված էին։ Նշանակեցր բաց արին նրանց տաքերը, և երկու ախոյեանները խոյն տեսնելով միմեանց, արձակեցին մի խուլ, որոտանայն մղորն. չին։ Մեծ պարանը կանգնած էր իր խոյի կողմում, իսկ Արշիլ Թաւաղի որդին կանգնած էր իր խոյի կողմում։ Նրանք, չը վտանանալով ծառաների նմանութեան վրա, սկսեցին իրանք կարգադրութիւններ անել։ Խոյրը անհանգիստ կերպով տատանում էին, այս կողմ և այն կողմ էին յարձակւում, աշխատելով իրանց չըթանները կտրել, որ պինդ բռնված էին ծառաների ձեռքում, բայց չէին կարողանում։ Այդ արգիւրդ աւելի զայրացրեց նրանց։

—Ես մօտ եմ բերում, Արշիլ, ձայն տուեց մեծ պարանը։

—Ես էլ մօտ կը բերեմ, պատասխանեց նա, — միայն կամայ-կամայ, չը թողնէք, որ յարձակում գործէ։

Խաբարանչիկը կողմից խոյերին սկսեցին կամայ-կամայ մօտ տանել, մինչև բոլորովին հասան միմեանց։ Երկու ախոյեանները նախ սկսեցին հոտանել միմեանց, յետոյ մեծ պարանի խոյը անցաւ

վերադարձները այլ և այլ հիւանդանոցներում են պահուած։

Լուր տարածվեց որ պոլիցէյսմէսերը զննարկեալ Կոմիտէիցի արդէն վտանակել է ստացած վերքերից, բայց լրագրները ներքում են այդ լուրը։ Նա փոքր առ փոքր լուսանում է։

Լրագրները հաղորդում են, որ եղեւնադարձութեան որը Ս. Պետերբուրգի վտանակելի Ստորով քաղաքաւար փողոցներում տարածվեցան անշարժ անձներով։ Նիշիյառական անթիւ պրակտիկաներ, որոնք վերադարձում էին կատարված անցքին։

Ստացանք թիֆլիսական կայսր Առաքելեան Եղեւնադարձից նրա տարեկան վճարը յոգուա «Միացեալ ընկերութեան» 30 թուր, որ պարանը ամեն տարի մարտի 3-ին նախքան է իր որդու ծննդեան յիշատակին։

Ստացանք Բաթումից, նետեալ անձինքներից 8 թուր, յոգուա Հայաստանի տախանդներին։ Կատանային քանակայ Տէր-Ստեփանեանց 1 թ., Ստեփան Դովլաթբեկեանց 3 թ., Տրդատ Նազարեանց 3 թ., Բովանդէս Ալեքեանց 1 թուր, Ընդամենը 8 թուր։

Ուստ լրագրները հաղորդում են, որ տաղաբական օրէնքները վերաբնող յանձնաժողովը մշակել է տաղաբական նոր օրէնքների զիստաւոր սկզբունքները։ Այժմ յանձնաժողովի նախագահ նշանակված է կոմս Վալուեւի։

Լրագրները հաղորդում են որ արտաքին գործերի մինիստրութիւնը պահանջել է ուսուցիչ պանից Կ. Պոլսի մէջ և ուսուցիչներին Թիւրքիայում ճիշդ անգլիկանութիւններ ներկայացնել Միջազգայն յայտնված ժամաւոր մասին, որպէս զի կատարութիւնը կարողանայ գրական միջոցներով դիմել փոքր-Ասիայից ուսուցիչները ժամաւոր անցնելու առաջն առնելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Լրագրների մէջ կարգում ենք հետեւեալ անգլիկանութիւնները։ Հետագիւր հաղորդեց, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը իր պաշտօնական լրագրի մէջ մի հրաման է հրատարակել, որից երևում է, թէ Ֆրանսիական կառավարութիւնը մի փոխառութիւն է անում ահագին գումարի։ Ամենք

Արշիլ խոյի գաւակի կողմը։ Վերջինը անգաւառութիւն համարելով այդ, խոյին չուա եկաւ և իր եղջիւրով խնկեց նրա կողքը։ Այդ ոտակի կատաղեցրեց մեծ պարանի խոյին, որ նայն կերպով պատասխանեց նրան։

—Այժմ յետ քաշեցէք, ձայն տուեց մեծ պարանը, ինքը բռնելով իր խոյի չըթանից և մի քանի քայլ նետացնելով։

Արշիլը նոյնպէս յետ տարաւ իր խոյին։ Երկու ախոյեանները կանգնած էին միմեանց հանդէպ, ասան քայլ նետաւորութեան վրա։ Նրանք այն տարեան զայրացած էին, որ այժմ կարելի էր նրանց չըթանները բաց անել, ազատ թողնել, որ յարձակումներ գործեն։

Առաջին յարձակումը թուր էր։ Նրանից յետոյ իրանք խոյերը յետ-յետ քաշվեցան, և ուսերի արագութեամբ վազելով միմեանց վրա, զլուխ գլխի և եղջիւրի եղջիւրի զարկեցին։ Չորս կողմից լուրում էին քաղաքական ձայնը։ — Այ, զուշադ, այ, զուշադ, ասում էր մեծ պարանը իր խոյին։ Նայն խախտանքով ողբերում էր Արշիլը իր խոյին։

Խոյերը կրկին յետ-յետ քաշվեցան, և այժմ աւելի լայն տարածութեան վրա կանգնելով, կրկին մի աւելի տատակ յարձակում գործեցին, ճակատ ճակատի զարկելով։ Եթէ քաղ լինէր նրանց զլուխների փոխարէն, կորոզ էր խոյին փշովել, բայց նրանք, կործեն, ամենին ցաւ չը զգալով, չուտով բռնանվեցան նոր յարձակում գործելու համար։

—Մերը կը յաղթէ, ասաց արեւուն մեծ պարանը։ —Արշիլը խոյը այս անգամ փոքր էր մընում, որ պիտի ցած զլուրէր։

—Այդ մեր տաքերին այնպէս երևաց, արեւին, պատասխանեց Արշիլը, որ աւելի էր կատաղած, քան թէ իր խոյը։ —Չուտով կը տեսնենք, թէ որը կը յաղթէ։

Այդ միջոցին խոյերը կատարեցին երրորդ յար-

հաւատացած են, որ Ֆրանսիական այդ նոր գործը կատարելապէս կաջողի, որովհետեւ պարագ առած գումարը պէտք է ծախվի հանրագումար և արգելադրական ձեռնարկութիւնների համար և որովհետեւ երկրի ապագայ պարտաւորները մեծ արտօնութիւններ և օգուաններ են ստանում։ Պարագ արած գումարի մի մասը, ինչպէս երևում է, պէտք է ծածկի արտաքին կարգի ծախսերը երկրի պատերազմական դժուր կատարելապէս վերականգնելու համար, իսկ միւս մասը գործ կը զբղի հասարակական աշխատանքների համար։ Գերմանական լրագրները այդ առիթով նկատում են, որ նրանք կարող էին համակրել Ֆրանսիայի բարորութեանը, եթէ նրա պատերազմական ծախսերը չը բռնաւորէին գերմանացի հարկատուներին, որոնք դարձեալ պիտի վճարեն նոյնպիսի ծախսերի համար։

Ֆրանսիական սենատը մի մասնաժողով ընտրեց, որ պէտք է քննէ պատգամաւորների ժողովից ընդունած տաղաբական նոր օրէնքները։ Մասնաժողովի բոլոր անդամները նոր օրէնքի կողմնակիցներ են։

Անգլիական պահպանողական կուսակցութիւնը, որ նորերումս գաղափարում էր պարլամենտի մէջ դադարածի քաղաքականութիւնը, Անգլանտիստների վերաբերութեամբ, այժմ մտադիր է համայնքների ժողովի մէջ բարձրացնել Կանգահարի խնդիրը։ Բուսայով իրանդական կուսակցութեան պաշտպանութեան վրա, պահպանողականները կարծում են, որ ժողովի նշանաւոր փոքրամասնութիւնից պաշտպանած նրանց առաջարկութիւնը աւելի մեծ նշանակութիւն կը տայ պարլամենտի վճռին։ Ազատամիտ կուսակցութիւնը արհամարհանքով է վերաբերում այդ հաշիւներին և լորդերի վճռին։ «Daily News» լրագիրը լորդերին համեմատում է թիւրք փաշաների հետ, որոնք ոչինչ համեմատելիութիւն չունեն ժողովուրդի հետ։

Բոկերների հետ զինադադար կայացնելու

ձակումը և այնուհետև նազդաները (*) սկսեցին աւելի արագ և շուտ-շուտ կրկնվել։ Բայց երկու անասուններն ևս զեռ մնում էին անզարթուն։ Նրանք այժմ աւելի նետանում էին միմեանցից, որպէս զի իրանց յարձակման թափը աւելի ուժգին, աւելի տատակ և աւելի տարափելի լինէր։

Բայց բազմութեան ուշադրութիւնը այժմ դարձաւ զէպի մի ուրիշ կողմ։ Գետի եղբորից լսելի եղան խառնաւայն աղաղակներ։ Ինեղզվեցաւ... խեղզվեցաւ... գոչում էին նետուից։

—Ով էլ կուզի, թող խեղզվի, ես պիտի վերադառնամ կուրը, ասաց մեծ պարանը, նորից խոբախտանք տալով իր խոյին։

Բազմութիւնը սկսեց վազել զէպի գետի կողմը։ Բայց աղնուկանները զեռ չըջողատել էին խոյերին և անհամբերութեամբ տպաւորում էին կուրի փոխանին։

Ինեղզվեցաւ... Թամարը խեղզվեցաւ... այժմ սկսեց պարզ լսել լինել։

—Այ, սե հաղեմ... Թամարը... գոչեց արեւին, վաղ տալով զէպի գետի կողմը։

Մի քանի քայլ նետանալով, նրա ծնկները թուլացան և ընկաւ։ Գետին վրա։ Բոլոր արկները, նրան նայն գրութեան մէջ թողնելով, չը տալեցին զէպի գետիցը։ Այժմ մեծ պարանը էլ Արշիլի ու միւս աղնուկանների նետ փութացին օդնութեան հասնելու։

Գետը կատաղած էր։ Հարկաւոր մերկ մարդիկ լողում էին պղտոր ալիքների մէջ և որոնում էին անբաղղ աղջկայ դիակը։ Աղնուկանները տալում, տարտափած, չը գետին թէ ինչպէս էր անել։ Լեռն Թաւաղի որդին երեխայի նման լաց էր լինում։ Թամարի խոբի մայրը անհիւստ էր անզգաւոր։ Պատու իշխանուհին ազդեցում էր։ Մեծ պարանը իր ձեռքի գաւա-

*) Ն ա զ զ ա յ նշանակում է անասունների ճակատ ճակատի խփելը։

լուրը շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց Անգլիայի մէջ։ Ամենք յոյս ունեն, որ զինադադար խաղաղութեամբ կը վերջանայ։ Անգլիական կառավարութիւնը հրամայել է զենեալ Վուլֆին, որի սպանվելու լուրը սուս յայտնվեցաւ, որքան կարելի է երկարացնել զինադադարը։ Ամենք հաւատացած են, որ վերջ ի վերջոյ Անգլիան կը յաղթէ և որ պատերազմական գործողութիւնների շարունակվել անգլիական զէպի պատիւը պահպանելու համար բոլորովին ապագին է։ Լոնդոնի մէջ հրատարակվող լրագրների տեղեկութիւնների համեմատ, անգլիական միջնադարների խորհուրդը մարտի 5-ին վրձ. ուն է վերադարձնել Ֆրանսիայի անկախութիւնը բացի ափրիկացիներով բռնկեցած մի քանի նահանգներից, որոնց վրա Անգլիան կամենում է պահել իր իշխանութիւնը։

ԱՄԵՐԻԿԱ

Մարտի 4-ին Միացեալ Նահանգների նորընտիր նախագահ Հարիսից սկսեց իր պաշտօնավարութիւնը և այդ առիթով անտառի մէջ մի ծառ արտասանեց, որ Միացեալ Նահանգների խոսկան նկարագրին է։ Նա մի հայեացք գցեց Միացեալ Նահանգների առաջադիմութիւնների վրա։ Նրանց զոյութեան հարկաւանայ ժամանակամիջոցի ընթացքում։ Միացեալ Նահանգները այդ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ կատարելապէս ապացուցին, որ կառավարչական բարձր իշխանութիւնը համարձակ կարելի է յանձնել ժողովուրդին։ Այժմ հիւսիսային Ամերիկայի բնակիչները մտաւցել են բոլոր հին վէճերը, ապագայում մեծ գործեր կատարելու համար։ Յիշելով նեղրների ազատութեան գեղեցիկ հետեւանքները, Հարիսից ասաց, որ նա բոլոր ջանքերով կաշխատի ապահովել նրանց օրէնքների և սահմանադրութեան պաշտպանութիւնը միւս քաղաքացիների հետ հաւասար։ Ամենից առաջ անհրաժեշտ է, որ նեղրները ընտրողական

զանով ձեռնում էր զիւղացիներին, հայտնաբերէր էր արձակում, հրամայելով, որ ջուրը մշտնէ, թէ և առանց նրա հրամանին ևս հարկաւոր մարդիկ ջրի մէջն էին։ Այնքան աղնուկաններից միայն Արշիլը, ուշադրութիւն չը գործնելով իր կնոջ Մելանիայի աղաւանդին, մերկացաւ և նետվեցաւ գետի մէջ, գոչել կորոզ լինէր աղաւան խեղզվողին։

Թամարի նետ գրասնող օրիորդներից մի քանիսը ուշափափ էին եղած, և ընկել էին այստեղ ու այնտեղ, իսկ մի քանիսը, որ աւելի պինդ սիրտ ունէին, վազելով հասան աղնուկանների մօտ, և արտասուքը տալերում պատում էին, թէ որտեղից և ինչպէս նա ընկաւ գետը։ Բոլորը շուտաւ լսում էին։ Ափրից բողմութիւնը գոռում, գոչում էր, ձայն էր տալիս լուղորդներին, հասկացնելով, թէ գետի որ կողմերում պէտք էր որոնել։ Ուսմը ջրասույզ ձկնի նման սկսում էին, ջրի տակն էին մտնում, ամենք տարվում էին սրնթաց հասնելի նետ։

Այդ ընդհանուր տակումի և իրարանցման բողմում, մեծ եղաւ։ Բոլորի զարթոյցը, եթ տեսան մի լուղորդ, ջրի տակից դուրս գալով իր նետ բերում էր մի գիտիկ։ Նա մի ձեռքով կուսկներէր նետ կուսկելով, միւսով բռնած ունէր զիւղը, աշխատում էր ժառնայ ափին։ Այդ միջոցին ալիքների մի նոր յարձակւած, անգին վրա տալով, երկուսին էլ տարաւ զէպի յատակը։ Մի քանի վայրկեանից յետոյ կրկին յայտնվեցաւ նա ջրի երեսին, զիւղը բռնած տեսնելով ձեռին։ Ամեն կողմից լսելի եղան ցնեւթեան աղաղակներ։ Միւս լուղորդները շտափեցին նրան օգնութեան հասնել։ Բայց մինչև նրանց հասնելը, նա դուրս եկաւ ափի մօտ և անշուշտ մարմինը զեպ ցամաքի վրա։

—Կեցցէ՛ Դաւիթը, կեցցէ՛... գոռաց արեւը։

Բազմութիւնը։

(Կը շարունակուի)